

Навчальні матеріали і завдання для самостійної роботи студентів

«Експертиза творів декоративно-ужиткового мистецтва: дерево, метал» (бакалаври III курсу денна форма навчання БМЕ-21-7 і заочна форма навчання БМЕ-21-7з)

Викладач: Андріанова О.Б., к.х.н., доцент.

Питання для самостійної роботи з теми «Дослідження творів декоративно-ужиткового мистецтва, виготовлених з деревини»:

1. Основні етапи технологічного дослідження творів мистецтва з дерева.
2. Візуальні дослідження творів мистецтва з дерева. Макроскопічна будова деревини. Поперечний, радіальний та тангенційний перерізи, ядро і заболонь, судини, смоляні ходи.
3. Дослідження творів мистецтва з дерева методом оптичної мікроскопії. Діагностичні ознаки листяних кільцесудинних порід, листяних розсіяносудинних порід і хвойних порід.
4. Виявлення реставраційних втручань при дослідженні творів мистецтва з дерева в ультрафіолетовому діапазоні, виявлення реставраційних втручань при дослідженні творів мистецтва з дерева в ультрафіолетовому діапазоні.
5. Дослідження в інфрачервоному діапазоні творів мистецтва з деревини.
6. Дослідження творів мистецтва з дерева методом рентгенографії.
7. Точність та обмеження методу дендрохронології при датуванні творів мистецтва з дерева.
8. Основні методи датування творів мистецтва з дерева.
9. Використання методу дендрохронології при датуванні творів мистецтва з деревини, точність та обмеження методу.
10. Використання методу радіовуглецевого аналізу для датування творів мистецтва з деревини, точність та обмеження методу.
11. Використання методу інфрачервоної спектроскопії з Фур'є перетворенням (FTIR) для датування творів мистецтва з деревини, точність та обмеження методу.

Питання для самостійної роботи з теми «Дослідження творів декоративно-ужиткового мистецтва, виготовлених з металів та їх сплавів»:

1. Основні етапи експертизи творів мистецтва з металу.
2. Візуальне дослідження творів мистецтва з металу: декоративна обробка (таушировка, позолота, тощо), ознаки старіння та побутування творів мистецтва з металів, корозія.
3. Клеймлення. Датування творів мистецтва з благородних металів за клеймами
4. Особливості трасологічних досліджень творів мистецтва з благородних металів. Філігрань та зернь
5. Дослідження творів мистецтва з металу в ультрафіолетовому діапазоні.
6. Рентгенографічні дослідження творів мистецтва з металу
7. Мікроскопічні дослідження творів мистецтва з металу
8. Експертиза виробів з чорних металів (самородне та метеоритне залізо, сталі та чавуни, сталі з особливими властивостями - дамаск, булат, вурц).
9. Експертиза виробів з кольорових металів (мідь, латунь, бронза, мельхіор, тощо)
10. Експертиза виробів з дорогоцінних металів (золото та срібло).

11. Використання методу рентгено-флуоресцентного аналізу для визначення мікродомішок з метою датування творів мистецтва з металів.
12. Дослідження творів мистецтва з чорних металів.
13. Дослідження творів мистецтва з металів. Покриття поверхні виробів благородними металами. Основні методи нанесення сріблення та позолоти

Рекомендовані джерела:

Основна література:

1. Craddock, P.T. Scientific investigation of copies, fakes and forgeries // Oxford ; Burlington, MA : Elsevier / Butterworth-Heinemann, 2009. 628 p. : ill. (some col.)
2. Станко, Я. Н., and Г. А. Горбачева. "Древесные породы и основные пороки древесины." Иллюстрированное справочное пособие для работников таможенной службы/ЯН Станко, ГА Горбачева (2010).
3. Dardes, Kathleen, and Andrea Rothe, eds. *The structural conservation of panel paintings*. Getty Conservation Institute, 1998.
4. Bernabei, Mauro, et al. "Dating and technological features of wooden panel painting attributed to Cesare da Sesto." *Journal of Cultural Heritage* 8.2 (2007): 202-208.
5. Matthaes G. Spectroscopic Dating and Classification of Wood //Postprints of the Wooden Artifacts Group. – 2002. – С. 65-68.
6. Шемаханская М.С. Металлы и вещи: история, свойства, разрушение, реставрация // М., Изд.Индрик, -2015., -288 стр., цветн.иллюстр.
7. Дайфи У. Греческое золото. Ювелирное искусство классической эпохи V–IV века до н. э. / Уильям Дайфи, Джек Огден. — Мюнхен : Артограф Компад, 1989. — 272 с.
8. Тишкин А.А., Хаврин С.В. Использование рентгено-флуоресцентного анализа в археологических исследованиях // Теория и практика археологических исследований. Вып. 2. Барнаул. 2006. С. 74-85.

Додаткова література:

1. Marsh, Glenda Susan/ The use of ultraviolet radiation in the examination of works of art, artefacts, and informational resources // ICCM bulletin. 1978, 4.- #2-3. 17-89.
2. Дураков И.А. Методика изучения древних изделий из цветного металла [Электронный ресурс] : электронный учебный справочник / И. А. Дураков ; Новосиб. гос. пед. ун-т. - Новосибирск : НГПУ, 2014.
3. Caley E. R. On the application of chemistry to archaeology. – 1948. -v.48, n.1 -p.1-14
4. Zhimin A., Murray J. K. Some Problems Concerning China's Early Copper and Bronze Artifacts //Early China. – 1982. – С. 53-75.
5. Черных Е. Н. История древнейшей металлургии Восточной Европы. – Академия Наук, 1966.
6. Асташова Н.И., Сарачева Т.Г. Химико-технологическое изучение древнерусских рельефных энколпионов из археологического собрания Государственного Исторического музея // Славяно-русское ювелирное дело и его истоки. Мат-лы МНК, посвященной 100-летию со дня рождения Гали Фёдоровны Корзухиной. СПб, 10-16 апреля 2006 г. СПб. - 2010. - С.317-329.

Додаткові інформаційні ресурси (інтернет ресурси):

1. <https://sci-hub.tw/> Веб-сайт та онлайн-сховище більш як 62 мільйонів наукових академічних праць.
2. <https://scholar.google.com.ua/> Вільна доступна пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін.
3. <http://www.woodanatomy.ch/> Microscopic Wood Anatomy of Central European species

4. <http://www.wood-database.com/wood-articles/wood-identification-guide/> Wood Identification Guide
5. <http://www.nbu.gov.ua/> Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
6. www.nibu.kiev.ua/ Національна історична бібліотека України
7. <http://library.nakkkim.edu.ua/> електронний каталог Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
8. <http://elib.nplu.org/> електронна бібліотека «Культура України»
9. http://kultura.ho.ua/books_ku.htm – Культурологічна бібліотека
10. <http://www.etnolog.org.ua/> Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України